

Już czas wziąć udział w spisie powszechnym

Jutro w całej Polsce rozpoczyna się Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021.

Rozmawiamy o nim z **AGNIESZKĄ SZLUBOWSKĄ**, dyrektorką Urzędu Statystycznego w Krakowie i zastępcą wojewódzkiego komisarza spisowego.

– Wreszcie nadszedł ten dzień. Od jutra wszyscy mieszkańcy Polski będą uczestniczyli w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2021. Ile mamy czasu na to, by się spisać?

– Będzie można to zrobić od 1 kwietnia i do końca czerwca. Z uwagi na pandemię trwają prace legislacyjne, które finalnie mogą wydłużyć okres trwania spisu do końca września, tak by umożliwić udział w nim wszystkim mieszkańcom naszego kraju.

– Jest to najważniejsze badanie statystyczne, realizowane co 10 lat we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Jaki jest jego cel?

– Spis powszechny to podstawowe narzędzie gromadzenia informacji o sytuacji społecznej i demograficznej. Dostarcza najbardziej aktualnych i szczegółowych informacji o liczbie ludności, jej terytorialnym rozmieszczeniu, strukturze demograficzno-społecznej i zawodowej, a także o społeczno-ekonomicznej charakterystyce gospodarstw domowych i rodzin oraz o ich zasobach i warunkach mieszkaniowych. Spis ludności jest najstarszym, największym

i jednym z najważniejszych badań demograficznych oraz statystycznych, którego wyniki są podstawą systemu zarządzania demokratycznym krajem. Zarządzanie firmą, instytucją, społecznością lokalną czy państwem nie jest możliwe bez analizy rzetelnych, kompleksowych informacji.

– Komu i do czego posłużą dane o Polakach zebrane podczas spisu?

– Nie ma ministerstwa, centralnego urzędu czy urzędu gminy, które nie korzystałyby z danych pochodzących ze spisu powszechnego. Na podstawie tych informacji Ministerstwo Finansów szacuje wielkość wpływów podatkowych oraz oblicza kwoty dotacji dla poszczególnych gmin według liczebności populacji. Statystyki przygotowywane przez GUS są wyznacznikami dla tworzenia budżetu jednostek samorządu terytorialnego. Ministerstwo Zdrowia planuje środki na ochronę zdrowia w poszczególnych regionach Polski w oparciu o informacje o strukturze wiekowej i terytorialnej ludności. Ministerstwo Edukacji Narodowej kształtuje politykę w zakresie oświaty, bazując na strukturze demograficznej ludności, liczbie i wieku dzieci. Dane

zawarte w roczniku statystycznym są też potrzebne każdemu przedsiębiorcy kreującemu strategię rozwoju firmy.

– Właśnie – przedsiębiorcy. W jaki sposób wyniki spisu mogą przelożyć się na korzyści dla biznesu?

– Zadaniem statystyki jest zebranie informacji i wskazanie ich zmienności w czasie, pozwalającej na dokonywanie przez przedsiębiorców wielowymiarowych prognoz czy analiz. W ten sposób przygotowane zasoby informacyjne staną się bezcennym źródłem wiedzy do podejmowania strategicznych decyzji, np. o tworzeniu miejsc pracy, o działaniach przeciwdziałających bezrobociu, o planowaniu inwestycji infrastrukturalnych czy innowacyjnych działań biznesowych. Przedsiębiorcy i inwestorzy sporządzają biznesplany na podstawie informacji, których podstawą są wyniki spisów powszechnych. Ponadto ci, którzy ubiegają się o dotacje z funduszy europejskich w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, wykorzystują informacje statystyczne konieczne do złożenia wniosków i sporządzenia studiów

wykonalności projektów. Inwestorzy polscy i zagraniczni poszukują nowych rynków dla rozwoju firm. W tym celu analizują szczegółowo dane statystyczne pochodzące ze spisów na poziomie lokalnym. Chcą się przekonać, czy w poszczególnych regionach pozyskają odpowiednio przygotowaną kadrę pracowników.

– Kto podlega spisowi?

– Spis obejmuje ludność i mieszkania. Podlegają mu wszystkie osoby przebywające na stałe lub czasowo w naszym kraju, także cudzoziemcy. Spisane muszą być również dzieci, które urodziły się do 31 marca 2021, czyli daty, według której wszyscy przekazujemy dane. Informacje o dzieciach przekazują ich rodzice lub opiekunowie prawni. Udział w spisie jest obowiązkowy.

– Tegoroczny spis – z uwagi na pandemię – ma formułę hybrydową.

– Tak. Od 1 kwietnia wszyscy będą mogli spisać się samodzielnie, poprzez interaktywną aplikację na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego: spis.gov.pl. Dla osób, które nie mają dostępu do internetu, przewidziano ułatwienia w formie bezpłatnego dostępu do sprzętu komputerowego w urzędach gmin i urzędach statystycznych. Ci natomiast, którzy nie mogą spisać się samodzielnie, np. ze względu na stan zdrowia, zaawansowany wiek czy niepełnosprawność, są pro-

szeni o kontakt z konsultantami infolinii spisowej: tel. 22 279 99 99. Z osobami, które nie spiszą się samodzielnie, będą kontaktować się (w pierwszej kolejności przez telefon) rachmistrzowie spisowi.

– Jakich pytań możemy się spodziewać podczas spisu?

– Obywatele będą pytani m.in. o wiek, płeć, stan cywilny, wykształcenie, zawód, fakt pozostawania bezrobotnym czy osobą pracującą (jeśli tak, to w jakiej branży), o przynależność do Kościoła lub związku wyznaniowego. W badaniu zbierane są też dane na temat mieszkań – od osób, które lokum zamieszkują. Należy się więc przygotować na pytania o metraż, sposób ogrzewania mieszkania, wyposażenie w sanitariaty.

– A o co na pewno nie zostaniemy zapytani?

– W spisie nie ma pytań o wysokość zarobków, sytuację majątkową, stan posiadania, sympatie polityczne czy preferencje konsumenckie. Nie będziemy też pytani o zasobność gospodarstwa domowego ani o wyposażenie mieszkania w sprzęty AGD.

– Czy w określonych przypadkach będzie możliwość odmowy udzielenia odpowiedzi na niektóre pytania?

– Podczas spisu możemy odmówić odpowiedzi na pytania wrażliwe – dotyczące naszego wyznania, niepełnosprawności czy statusu związku. W przypadku tych delikatnych zagadnień możemy zaznaczyć, że nie chcemy odpowiadać na dane pytanie.

– W przypadku kontaktu z rachmistrzem, w jaki sposób można potwierdzić jego tożsamość, by mieć pewność, że nie mamy do czynienia z oszustem, który chce np. wydobyc od nas wrażliwe dane?

– Każdy rachmistrz legitymuje się stosownym identyfikatorem. W razie jakichkolwiek wątpliwości, mając numer identyfikatora oraz imię i nazwisko rachmistrza, zawsze możemy sprawdzić jego tożsamość,

dzwoniąc na infolinię pod numer tel. 22 279 99 99 lub w aplikacji internetowej dostępnej na stronie rachmistrz.stat.gov.pl.

– W jaki sposób zostaną wykorzystane nasze dane zebrane podczas spisu powszechnego? Czy będą bezpieczne?

– Dane osobowe od momentu ich zebrania stają się danymi statystycznymi i objęte są tajemnicą statystyczną. Zabronione jest – pod rygorem odpowiedzialności karnej – udostępnianie lub wykorzystywanie tych danych dla celów innych niż do opracowań, zestawień i analiz statystycznych oraz do aktualizacji operatów do badań statystycznych. Dane pozyskane podczas spisu, ale już w formie zagregowanej, posłużą do tworzenia założeń polityk publicznych, które państwo i władze samorządowe prowadzą w różnych sferach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Zostaną też wykorzystane do celów naukowo-badawczych, służąc nam wszystkim przez najbliższe 10 lat. Wszystkie dane osobowe przetwarzane w ramach prac spisowych są poufne i podlegają szczególnej ochronie, na zasadach określonych w ustawie o statystyce publicznej oraz w ustawie o ochronie danych osobowych.

– Gdzie można zdobyć więcej informacji na temat Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021?

– Od 15 marca działa ogólnopolska infolinia spisowa pod numerem telefonu 22 279 99 99, gdzie można uzyskać pomoc przy wypełnianiu formularza spisowego, zdobyć informacje o spisie, sprawdzić tożsamość rachmistrza spisowego oraz spisać się telefonicznie. Infolinia jest czynna codziennie od poniedziałku do piątku w godz. 8–18. Ponadto każdej chwili można znaleźć wszystkie niezbędne informacje na stronie internetowej spisu: spis.gov.pl.

Rozmawiała
Paulina Szymczewska